

Мораль та її роль у врегулюванні кримінальних процесуальних відносин

Черкас К.К., здобувач ступеня вищої освіти магістра ННІ № 1 НАВС за спеціальністю «Право»
Науковий керівник: професор кафедри кримінального процесу, кандидат юридичних наук,
професор **Письменний Д.П.**

Головним завданням на сучасному етапі побудови правової України є захист прав та інтересів людини, її життя, здоров'я, честі та гідності, гарантування особистої недоторканності й повної безпеки. В умовах високого динамізму соціальних перетворень, сьогодні, як ніколи, толерантне ставлення до людини має бути пріоритетним. Стаття 3 Конституції України проголосила, що саме людина мусить бути найважливішою соціальною цінністю суспільства й держави.

Риси сучасної цивілізації зумовлюють розвиток моральних якостей людини як головну мету та основний важіль сучасного прогресу. Першим серед напрямів державної політики є формування загальнолюдських цінностей. Мораль є культурним феноменом у тому значенні, що не має обмеженого етичного простору, оскільки мораль існує в усіх сферах соціального життя – від індивідуальної поведінки до державної політики, від духовної творчості до пізнавальної діяльності, від сприйняття індивідом свого внутрішнього світу до спілкування з навколишніми.

У широкому сенсі поняття моралі розуміють як систему норм і принципів поведінки людей у ставленні один до одного та до суспільства. А значить, моральні принципи являють собою підвалини успішної реалізації законодавства.

Маючи складні відносини, мораль і право регулюють усі сфери громадського життя, їх норми безпосередньо впливають і на ефективне провадження досудового розслідування, судового розгляду, поведінку осіб, які здійснюють кримінальні процесуальні функції, а також на кримінальний процес в цілому. Як відомо, встановлення істини – це основна мета кримінального процесу, яка в свою чергу повинна відповідати вимогам права і моралі. Ця мета досягається шляхом швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не буда піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура.

Мораль і право, переплітаючись, створюють життєво необхідний для суспільства конгломерат загальнолюдських цінностей та вимог, які сприяють розвитку успішної правової держави, а отже і ефективній реалізації норм кримінального процесуального законодавства.

Значну шкоду людству продовжує завдавати злочинність, боротьба з якою на сьогодні залишається загальнодержавною проблемою, саме тому закон повинен бути зорієнтований на моральну свідомість кожної людини і громадянина. Не виключенням є і кримінальне процесуальне законодавство, необхідною вимогою якого є правове підґрунтя, оскільки право створюється суспільством, а закон – державою.

Підводячи підсумки вище сказаного, слід зазначити, що взаємодія норм кримінального процесуального права та норм моралі знаходить своє відображення як у правотворчому, так і в правозастосовному аспектах. Так, норми кримінального процесуального права створюються, змінюються з урахуванням моральних цінностей, пануючих у суспільстві та сприймаються як формально визнана міра справедливості, гуманізму. Як бачимо, моральні цінності створюють фундамент норм кримінального процесуального права, це дає підстави стверджувати про морально – етичне підґрунтя кримінального процесуального законодавства.